

MAAELUMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Põllumajanduspoliitikast ja prioriteetidest

Arvo Aller

Maaeluminister

Aasta Põllumees 2020: Tuleviku põllumajanduse
ärimudelid

27.10.2020

Aasta põllumees kui põllumajandusmõtte ja –teo fookus

- Väärt traditsioon juba kaks aastakümnet
- Väärikas rida edukatest ja edasiviijatest
- Aasta põllumees kui edu eeskuju, samas soovide ja murede eestkõneleja
- Suur tänu korraldajatele hea algatuse ja nähtud vaeva eest
- Sügav kummardus nii eelmistele kui tänasele aasta põllumehele

Strateegiast

- Kaugema eesmärgi saavutamise plaan – kus on horisont?
 - Rohelepe (horisont 2035-2050) kui planeedi päästeplaan
 - Globaalne mõõde – agro-ökoloogiline lähenemine
 - EE (horisont) 2035 – elamisväärne elu
 - PÕKA (horisont 2030) – eesti toit on hinnatud ja maal on hea elada
-
- Kuidas sidustada strateegilised eesmärgid tänaste tegemistega?

Alustuseks – kuidas läheb? (Põllumajanduse 2020 I poolaasta numbrates)

- Piimatoodang 2020. aasta esimesel poolel viimase viie aasta kõrgeim, ületades viie aasta tagust 6,2% võrra, produktiivsus kasvanud samal perioodil 16,5%
- Soodsad ilmastikutingimused ning teravilja suurem kasvupind loovad eeldused heaks saagiks 2020. aastal
- Liha kogutoodang I poolaastal viimaste aastate suurim (+5%). Kõige enam suurenes linnu- ja veiseliha tootmine
- Aianduses eelmise aasta hea saagiaasta mõjud kandusid kaubandusse — köögivilja hinnad I poolaastal langesid tavapärasele tasemele, impordimahud vähenesid ja eksport suurenes

Põllumajanduse I poolaasta numbrates (2)

- Kulud (+4%) kasvanud kiiremini kui müügitulu (+3,6%)
- Investeeringud kasvavad, I poolaastal investeeriti materiaalsesse põhivarasse üle 90 miljoni euro
- Toidutööstus - üks vähestest töötleva tööstuse aladest, kus I poolaastal müügitulu langust suudeti vältida (+0,5%), aga ettevõtete kasumlikkus vähenes (-20%)
- Eesti päritolu kaupade eksport kasvas (+7%), kaubandusbilanss paranes

Valitsuse prioriteetidid (VVTP)

- Võrdsed konkurentsitingimused
- Maaelu rahastamine
- Isevarustatus põhitoiduainetega
- Põllumajandustootjate võrdne kohtlemine, tasakaal tava- ja mahetootmise vahel
- GMO keelustamine
- Peretalude areng
- Põlvkondade vahetus
- Kodumaise mesinduse areng
- Ühistegevus
- Krediidi kättesaadavus ja riskijuhtimine
- Kohaliku tootja eelistamine maa müümisel ja rendil
- Väärtusliku põllumajandusmaa kaitse
- Põllumajandusteaduse stabiilne rahastamine
- Nõuandesüsteemi stabiilne areng
- Tarneahela toimimine
- Maapiirkonna töökohad
- Toidukultuur ja piirkondade eripära
- Eesti toidu eksport

Poliitilistest prioriteetidest

(vertikaalsed ja horisontaalsed)

Maale (maaelu)	Lauale (kaubandus)	Keskkonnale (kestlikkus)
Maa ja linn komplementaarsed	Tarbijate ohutus	Agro-ökoloogia (kestlikkuse 10 aspekti)
Valitsuse maaelu istung kord kvartalis	Tootjate tulu eelkõige müügist	Rohelepe (toidutootmise koht kogu ahelas)
Suvemaalaste maksud sõidavad	Impordi ja ekspordi kontroll	Tootjalt tarbijale (F2F) ÜPP-sse
Maaelu uuringud (remiss)	Ühendamet	Raiskamine ja kaod ära
Kohalik initsiatiiv (Leader ja Kodukant)	Tarbija teadlikkus	Täppisviljelus
Tõhus valitsemine (konsolideerimine, vajadus- ja tulemuspõhisus)		
Praktiline innovatsioon (digi-lahendused)		

Põllumajanduse 2 strateegilist sammast

Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030

- **Visioon:** Eesti toit on hinnatud ja maal on hea elada
- **Eesmärk:** Eesti toit on eelistatud, keskkond ja elurikkus on hoitud, toidusektori ettevõtted on edukad ning maa- ja rannakogukonnad on elujõulised

Eesti põllumajandus ja toit 2030 (4 sektori arengukava)

- **Visioon:** Eesti põllumajandus- ja toidusektor on jätkusuutlik ja konkurentsivõimeline
- **Eesmärk:** Eesti põllumajanduse ja toidusektori tarneahelas loodava lisandväärtuse suurendamine 50% võrra aastaks 2030

Kuidas ühiselt selleni jõuame?

Lühiajalised prognoosid: 2020-2021 (FAO)

PIIM

Vaatomata COVID-19 pandeemia poolt põhjustatud turuhäiretele kogu maailmas kasvab piimatoodang 2020. a tõenäoliselt 0,8%.

Piimatoodete eksport maailmas eeldatavasti kahaneb 4% impordi nõudluse vähenedes.

LIHA

Maailma lihatoodang väheneb 2020. a 1,7% nakkuslike loomahaiguste, COVID-19-ga seotud turutõkete ja põudade mõju tõttu. Globaalne kaubandus kasvab mõõdukalt, kuid aeglasemalt kui 2019. a. Hinnad maailmaturul on 2020. a langenud 8,6% COVID-19-ga seotud piirangutest tulenevate logistiliste probleemide, globaalse nõudluse languse ja müümata jäänud koguste tõttu.

TERAVILI

2020/21 on teravilja pakkumisele ja nõudlusele soodne. Teravilja tootmine maailmas suureneb 2020. a 2,6% ja ületab eelmise aasta rekordi.

Maailma teravilja kaubanduse maht küündib prognooside kohaselt 2020/21 433 mln tonnini, mis on 2,2% (9,4 mln tonni) rohkem kui 2019/2020.

Pikaajalised prognoosid: 2020-2029 (OECD-FAO)

PIIM *Covid-19 mõju:* kiirestiriknevate toodete tarneahelad enam mõjutatud, väheneb nõudlus toodete järele toitlustuskohtades. Edasised arengud sõltuvad eelkõige piirangute kestusest ja maailmamajanduse taastumise ajast.

Aastaks 2029 EL: toodang piim +4%, või +8%, juust +7%, pulbrid +18-22%, Piima tootjahind +9%, või hind -8%, juust ja pulbrid kuni +29%, ekspordi maht või +40%, juust +26%, pulbrid kuni +42% (piimatoodete väliskaubandusbilanss pos)

LIHA *Covid-19 mõju:* töajõu pakkumise ja transpordiga seotud probleemid võivad turustusahelat takistada; mõju pigem tarbimisharjumustele, eriti koduväline tarbimine. Sissetulekute langusega kaasneb liha, kui kallima saaduse, nõudluse vähenemine.

Aastaks 2029 EL: **sealiha** toodang -3%, tootjahind +7%, eksport -15%, import +22% (bilanss pos); **veiseliha** toodang -6%, tootjahind -2%, eksport stabiilne, import +8% (bilanss pos), **linnuliha** toodang +5%, tootjahind +8%, eksport +12%, import +12% (bilanss pos), **lamba- ja kitseliha** toodang -2%, tootjahind -7%, eksport -24%, import -3% (bilanss neg)

TERAVILI *Covid-19 mõju:* pakkumisele mõju ei ole, lühiajalised riskid turustus- ja tarneprobleemidega seonduvalt, nõudlus väheneb majanduskasvu aeglustudes ja hinnad langevad, teisalt suureneb liikumispiirangute kehtimisel põhisaaduste nõudlus tõstes hinda

Aastaks 2029 EL: **nisu** toodang stabiilne, tootjahind +16%, eksport +19%. Import +1% (bilanss pos)

Jätkusuutlik toidutootmine kui tuleviku ärimudel

**Meie
võimalus
?**

Talustaldrikule ja elurikkuse eesmärgid 2030. aastaks

Talustaldrikule

- Taimekaitsevahendeid vähem - 50%
- Toitainete kadu väiksem - 50%
- Väetisi vähem - 20%
- Antimikroobseid ravimeid vähem - 50%
- EL põllumajandusmaast mahemaa 25%
- Toidujäätmeid vähem - 50%

Elurikkus

- 30% EL maast ja merest kaitse alla
- 10% EL maast ja merest **range** kaitse alla
- 30% ebasoodsas seisundis liikidest ja elupaikadest - paremaks
- 10% pm-maast maastikuelementide alla
- Istutada EL-s vähemalt 3 miljardit puud
- Toitainete kadu väiksem 50%,
- Väetisi vähem 20%

PõKa 2030 roheleppe eesmärkide valguses

- Eestis on head eeldused keskkonnasõbralikuks toidutootmiseks
- Keskkonna säilitamisel teatud kitsendused - lisakulu, väiksem tulu = keskkonnahoid hüvitada
- Ühiskonna ootus - keskkonna säilitamine - positiivne kuvand
 - eeldus kõrge kvaliteedi ja lisandväärtusega toodete müügile ja ekspordile
- Tuleb tagada, et
 - põhja- ja pinnavesi heas seisus,
 - maa- ja mullakasutus tasakaalustatud ja jätkusuutlik,
 - looduse elurikkus, liigid ja elupaigad säiliks, ja
 - ohud inimeste ja loomade tervisele ära hoitud,
 - maastikud mosaiiksed,
 - kliimamuutuste mõjuga arvestatud

Eesti põllumajandus ja toit 2030 roheleppe eesmärkide valguses

- **Keskkonnavalane nõudlikkus**, kliimaeesmärkide elluviimine (mulla ja vee jätkusuutlik kasutus ning elurikkuse kaitse)
- Suund on nõuetepõhistelt keskkonnameetmetelt - regiooni- ja tootja-spetsiifiliste **tulemuste saavutamise** põhistele meetmetele
- Märksõnadeks on **säästvam ja vastutustundlikum** tootmine, bio- ja ringmajandus
- Kliimamuutustega kohanemiseks ja kliimamuutuste leevendamiseks - muuta ja uuta (**uued tehnoloogiad**)
- Praeguste tõhusate taimekaitsevahendite kasutus aheneb - oluliseks **integreeritud taimekaitsevõtted ning agroökoloogia**
- Loomakasvatuses taudide ja haiguste ennetamine ning **bioohutuse nõuete tõhusam rakendamine**. korrastada antibiootikumide kasutus

Eesti põllumajandus- ja toidusektor on jätkusuutlik ja konkurentsivõimeline:

- kasutab oskuslikult ja säästlikult Eesti põllumajandusmaad ja -keskkonda
- toodab nii kodu- kui eksportturgude tarbijate ootustele vastavaid kvaliteetseid, kõrge lisandväärtusega tava- ja mahepõllumajandustooteid – nii toitu kui biomajanduslikke tooteid
- annab tööd ja kujundab elukeskkonda igas Eesti piirkonnas
- tugineb eesmärgistatud koostööle ja avatud suhtlusele

Roheleppe koht ja staatus

- Roheleppel
 - pole alternatiivi
- Rohelepe on
 - nii USA kui EL-i üsna samaaegne algatus
 - ja korreleerub hästi FAO agro-ökoloogia kontseptsiooniga
- Rohelepe on
 - konkreetne ja pragmaatiline vastus kliimaaktivistide protestidele

Võimalused ja ohud

- Pole kahtlust,
 - et Roheleppe üldised eesmärgid on õilsad
- EL üleselt on kindlasti vaja
 - vähendada keskkonna saastet, mis lähtub pm-st
- Roheleppest ei peaks saama
 - paduroheliste ratsu
- Rohelepe ei peaks
 - saatma põllumehed kukile vihast kubjast

Tasakaalu otsimine

- Tasakaal
 - EL erinevate LR-de vahel (LR keskne lähenemine)
- Tasakaal
 - rohelise mõtteviisi ja
 - pragmaatilise majandusliku kasu(m)likkuse vahel
- Tasakaal
 - agraarökoloogilise lähenemise kolme põhilise komponendi vahel –
 - majanduslik, keskkond ja sotsiaalne.

1,7
miljardit

**Ühtekuuluvus-
fond**

800
miljonit

Näiteks elamute
energiasäästliku-
maks muutmine

Näiteks ettevõtete ja
ülikoolide innovatsiooniprojektid

**Sotsiaal-
fond**

500
miljonit

Haavatavate ühis-
konnagruppide,
näiteks puuetega
inimeste tööturule
aitamine

**Ühte-
kuuluvus-
poliitika**

3
miljardit

**Põllumajanduse
otsetoetused**

1,4
miljardit

Põllumajandusmaa
pealt makstavat
sissetulekutoetust
saab Eestis ligi 14 000
ettevõtet ja talunikku

700
miljonit

**Maaelu
arengu fond
+ taasterahastu
lisavahendid
maaelu**

Näiteks
kohaliku elu
edendamine
programmi
LEADER toel

**Põllu-
majandus,
maelu ja
kalandus**

2,2
miljardit

Kalandus

100
miljonit

Eurotoetused 2021–2027

Euroopa Liidu eelarve kinnitavad lõplikult Euroopa Nõukogu ja Euroopa Parlament.

1,1*
miljardit

Taastekava

investeeringud majanduse
taastamiseks ja
konkurentsivõime
tõstmiseks,
näiteks kiire
interneti püsi-
ühendused

**Õiglase
ülemineku
fond**

300
miljonit

Põlevkivi-
energeetikast
väljumise taga-
järgede leeven-
damine Ida-
Virumaal

React-EU

160*
miljonit

COVID-
võimekuse
suurendamine
haiglates

kuni
950*
miljonit

**Euroopa
ühendamise
rahastu**
sõltuvalt projektide
edukusest

Valdavalt
Rail Balticu ehitus,
aga ka piiriülesed
energiaprojektid

500*
miljonit

**Erasmus
ja Horisont**

Horisont rahastab
teadlaste uuringuid,
Erasmus üliõpilasvahetust

* hinnanguline

ÜPP 2021-2027

Tõhustada arukat, vastupidavat ja mitmekesist põllumajandussektorit, mis tagab toiduga kindlustatuse

Edendada keskkonnahoidu ja kliimameetmeid ning panustada liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse

Parandada maapiirkondade sotsiaal-majanduslikku olukorda

TAGADA ÕIGLANE
SISSETULEK

SUURENDADA
KONKURENTSIVÕIMET

TASAKAALUSTADA
SUUTLIKKUS
TOIDUAINETE
TARNEAHELAS

KLIIMAMUUTUSTE
VASTASED
MEETMED

KESKKONNAKAITSE

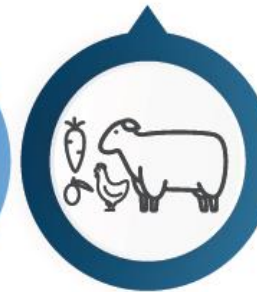
SÄILITADA
MAASTIKUD JA
BIOLOOGILINE
MITMEKESISUS

TOETADA
PÕLVKONDADE
VAHETUST

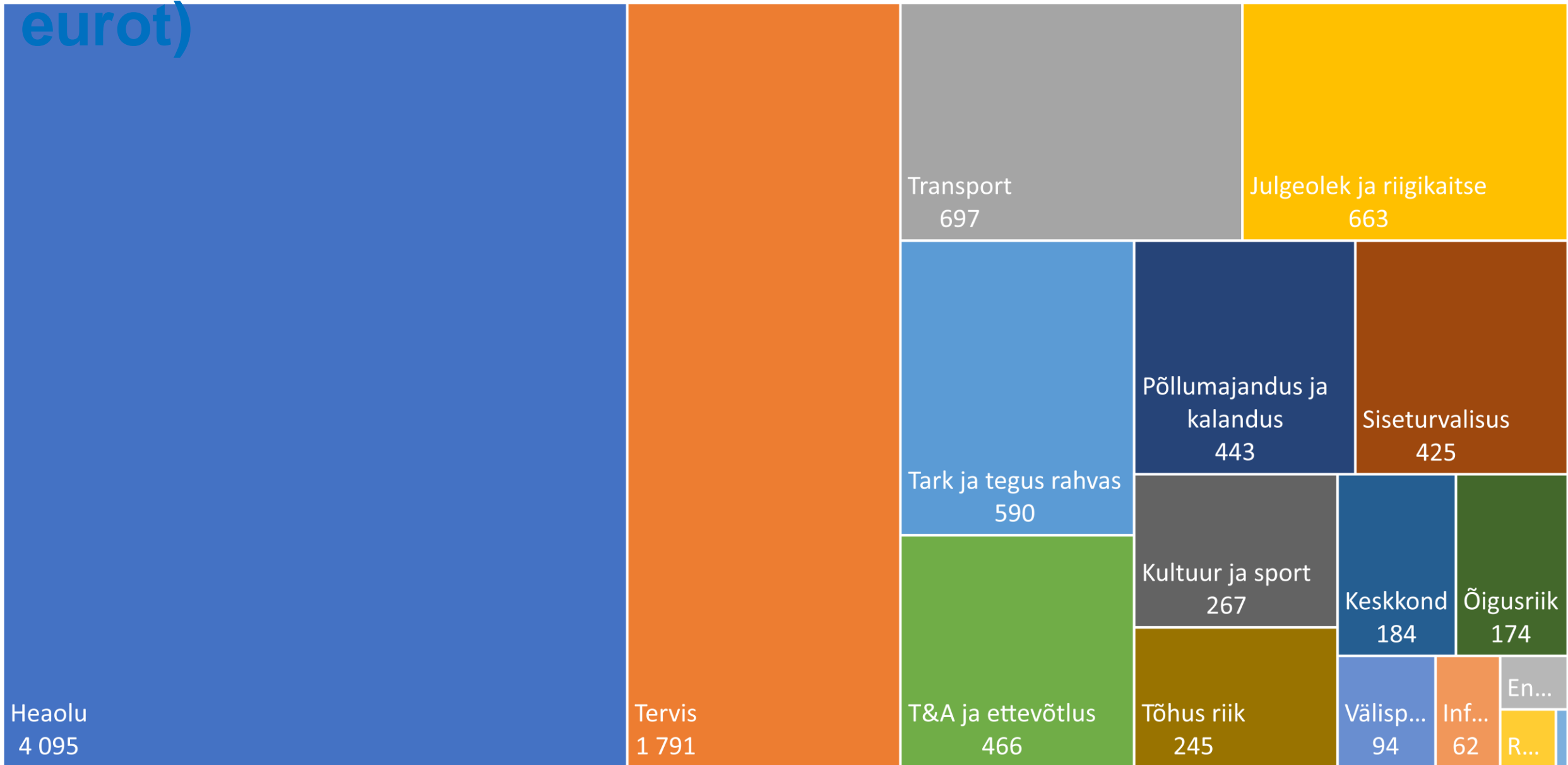
ELUJÕULISED
MAAPIIRKONNAD

KAITSTA TOIDU JA
TERVISE KVALITEETI

Riigieelarve 2021 (kulud ja investeeringud, mln

eurot)

MAAELUMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Mis on meie
põllumajanduse tuleviku
ärimudel?!

TÄNAN!